

IR-RABA' HADD MATUL IS-SENA (2018) ALLA J{OMM KUNTATT MAGHNA

Contributed by Frans Galea
Friday, 26 January 2018

Din
hija il- Liturgija tar-Raba' Hadd matul is-Sena (2018) bi hsibijiet min Joe Rapa.

A'na
g'andna l-ideja lbaljata li kollox beda mal-bniedem 'modern'; li qabel il-mien tag'na kien hemm biss lminijiet mudlama; li l-bniedem 'modern' huwa xemx ta' g'erf li vvinta kollox u dawk li lew qabel kienu antikwati, injoranti u lura. Il-verita hi li huwa minnu li fil-minijiet moderni l-bniedem g'amel avanzi kbar fix-xjenzi, fit-teknoloija, fil-medi ina... u ng'iduha kif inhi, fl-armamenti tal-gwerra li kapa i jisparraxxu lid-dinja mill-univers! Imma l-bniedem tal-lum sab 'afna affarijiet lesti biex fuqhom jibni. Mhux hu kien li vvinta r-rota, biex ng'idu hekk.

Perelempju,
fil-lingwa!! polemiku li jintuja 'dibatti i dwar su'etti ja'arqu 'pajji'na, u anke barra, min ma jaqbilx mal-kultura dominanti li hi moda b'alissa, u g'ada edi quddiem xi moda o'ra, jg'ajruk 'tal-medjuevu'. Smajt wie'ed, li mhux iblah, jg'id li jekk jg'ajruh 'tal-medjuevu'; i'ossu kburi g'ax il-medjuevu kien mien fertili mmens g'all-bniedem li fih twieldu l-universitajiet il-kbar tal-Ewropa u l-kontinent tag'na ra trasformazzjoni s'ia 'afna oqsma. Il-bliet il-kbar li g'andna llum, sabu spirtu u 'e'!a ta' espansjoni 'dawk il-minijiet, biex ma ng'idu xejn g'all-meravilji tal-arkitettura li welldet katidrali u abbaziji majestulji kullimkien. Kien mien li l-Knisja tat g'ad-dawl qaddisin kbar u g'orrief b'al San Tumas ta' Aquino, San Franlisk, San Duminku u o'rajn.

Dan
qed ng'idu g'ax il-bniedem minn dejjem kien 'lejqa nobbli, ma'buba minn Alla u
mog'ti l-lenju ta' mo" li bih Alla riedu ja'kem id-dinja. Kien il-bniedem primittiv li, ming'ajr ma sab
xejn lest minn qabel, ivvinta r-rota, li hi msej'a b'ala wa'da mis-sejbiet
il-kbar tal-bniedem li mbag'ad weldet invenzjonijiet o'ra. Fuq kollox, kif g'idna iktar minn darba
hawnhekk, il-bniedem minn dejjem 'ares 'il fuq lejn l-univers imtektek bi
kwiekeb u pjaneti u kien intelli'lenti bil'lejjed li beda jistaqsi mistoqsijiet
profondi dwar Alla u beda jfittxu.

O
fih il-bniedem 'ass istint, imbuttatura biex jersaq lejn min 'alqu, imma Hu
dwar Dan ix-Xi &add ma kien jaf xejn.
Kien Alla nnifsu li beda juri ru'u ftit ftit, spe jalment lil wie'ed
mill-inus, il-poplu ta' Irael.
Hawnhekk, hu ar, li l-inizjattiva kellha tili minn Alla u mhux
mill-bniedem. Huwa beda jibg'at
messa!iera, bnedmin b'alna, imma li imlihom bl-Ispirtu tieg'u, biex dawn
jg'arrfu lill-bqija tal-poplu l-verità dwar Dak li hu l-g'ajn, il-bidu ta'
kollox. Mill-banda l-o'ra, Irael kellu
l-missjoni li dan l-g'arfien ixerrdu mal-inus kollha, kif fil-fatt sar
bil-Milja ta' Alla nnifsu fil-isem ta' esù ta' Nazaret.

Il-Mulej
bag'at il-patrijarki, il-profeti u 'afna nies, u nisa, !usti li dawlu
lill-poplu bil-messa!! li r ivew ming'andu.
Fl-a"ar, fil-milja tal-Imien, lie l-Messa!! innifsu! ie Alla jg'ammarr fostna, mhux biss biex
jg'allimna, imma l-aktar biex iwettaq fidwa g'all-bniedem mill-jasar terribli
li ja'kimlu lil mo"u u lil qalbu. Meta
Alla nnifsu g'ex il-Misteru tal-G'id f'Kristu, Huwa nnifsu sar tpattija
g'all-qag'da ta' mewt li fiha sab ru'u kull bniedem. Il-mewt li hija l-frosta ta' dan il-jasar,
!iet mirbu'a, u l-prova li hi mirbu'a hija l-fatt li dawk li tassew jemmnu
f'Kristu, esù u g'andhom il-milja tal-Ispirtu tieg'u, i'obbu sa'ansitra lill-g'adu. Tnejn huma s-sinjali li jbelhu d-dinja:
l-im'abba u l-g'aqda. Id-dinja tbat
mill-egoizmu u l-firda u meta tara dawn is-sinjali li Kristjan biss g'andu,
tin!ibed mill-ewwel. Fejn m'hemm dawn
is-sinjali, m'hemm tassew Knisja 'ajja.

L-Ewwel
Qari

Fid-Dewteronomju,
Alla jwieg'ed Profeta kbir u misterju li kellu jidher meta jasal il-waqt. Dan il-Profeta kellu jkun aktar minn profeta
u kellu jkun aqwa minn Mosè, l-aqwa mexxej tal-poplu ta' Alla. Fl-Evanjelju tieg'u, San wann jg'id xi 'a!
mportanti 'afna: 'Alla ta l-Lili permezz ta' Mosè imma l-grazzja u l-verità
se"ew permezz ta' Kristu. (w. 1,
17). Din is-sentenza turi d-differenza
bejn Kristu u Mosè, il-kobor immens ta' Kristu x'in tqabblu ma' dawk li lew

qablu jew warajH. Mosè huwa l-bniedem tal-Li!i. Il-Li!i hi mimliha g'erf u qdusija. Il-Li!i turina x’inhi l-Qdusija li hi l-&aajja. Barra minn din il-Qdusija li turina l-Li!i, kollox hu mewt u ta'sir. IJrael kien, u g'adu, jifta'ar bil-Li!i u g'andu ra!un g'ax il-Li!i li Alla nnifsu nebba' lil Mosè hi 'u!!ie!a dawl f’dinja mdallma.

Imma
 l-Li!i ma ssalvax lill-bniedem! Il-Li!i hi negattiva g'ax lill-bniedem tg'idlu biss kemm hu midneb u tikkonvin ih li g'andu b'onn min isalvah bla ma ssalvah hi. Il-Li!i ma ssalvax lill-bniedem g'ax l-ebda bniedem ma jista’ jobdiha bil-'ila tieg'u. Quddiem il-Li!i kull bniedem hu mixli b'ala midneb. San Pawl jitkellem 'afna dwar dan. Li kieku l-ubbidjenza tal-bniedem kienet kapa i tag'tih salvazzjoni, allura esù x’ie jag'mel hawn? Ma kellniex lil Mosè li kien bil'ejjed? Imma Mosè ma kienx bil'ejjed. Mosè ma kienx is-Salvatur. Li kieku l-bniedem isalva b’dak li jag'mel hu, ir-rigal kien ikun mist'oqq lilu b'alma l-paga hija mist'oqqa lill-'addiem. Imma f’dan ir-ralunar m’hemmx wisg'a g'all-Grazzja u g'all-Opra mwettqa minn Kristu. L-A'bar ta’ Kristu, l-Evan!elju kien ikun bla sens. Imma l-Grazzja li reb'ilna Kristu bil-merti tieg'U tant tisboq il-merti tal-bniedem li hi rigal mog'ti b’xejn lill-midneb li ma jist'oqqlux, imma li jemmen li fi Kristu hu salv. Hija din il-Grazzja li salvat lill-'alliel fuq is-salib bla ma kien obda l-Li!i jew g'amel opri li st'aqqewlu din il-Grazzja.

Imma
 quddiem din il-verità li fuqha jitkellem it-Testment il- did, hemm min jg'idlek: “Mela tajjed, jien nag'mel li rrid g'ax hekk jew hekk Kristu se jsalvani!” Dan il-kliem tefg'uh f’wi San Pawl ukoll! Min jitkellem hekk ma jkunx jaf x’qieg'ed jg'id u g'adu qatt ma ltaqa ma’ din l-Im'abba gratis li Kristu g'andu g'alih. G'al bniedem b'al dan id-dnub g'adu xi 'a!a sabi'a li Alla ma jridux jag'milha. G'adu ma ndunax li d-dnub joqtol. l'obb lid-dnub aktar milli j'obb lil Alla. G'adu ma jafx x’effett g'andha s-Sorprija stupenda tal-iskoperta ta’ x’g'amel g'alina esù fil-Misteru tal-G'id li dalwaqt ni elebraw. San wann l-Evan!elista jasal biex jg'id xi 'a!a tal-g'a!eb: li dawk li jitwiieldu minn Alla, ji!ifieri dawk li skoprew lil Kristu u jemmnu tassew fiH, g'andhom fihom il-ferrieg'a ta’ Alla nnifsu, in-natura tieg'U, l-Ispirtu Qaddis tieg'u u lanqas jistg'u jidinbu!! Min isir “fi Kristu” jsir 'olqien !did u n-natura tieg'u ma tibqax dik li g'andu lllum mi!buda dejjem li it-ta'sir tad-dnub.

Qari
 mill-Ktieb tad-Dewteronomju. 18, 15-20

Mosè

kellem lill-poplu u qal: 'Il-Mulej, Alla tieg'ek, iqajjimlek profeta b'ali minn !ensek, minn fost 'utek; lilu g'andkom tisimg'u. Dan kollu skond ma tlabt inti stess lill-Mulej, Alla tieg'ek, fil-oreb f'jum il-laqq'a, meta g'edt: 'Jalla ma nismax aktar le'en il-Mulej, Alla tieg'i, u ma narax aktar dan in-nar i'le!, 'alli ma mmutx.'

U

I-Mulej qalli: 'Sewwa g'amlu li tkellmu. Jiena nqajjimilhom profeta b'alek, minn fost 'uthom; nqieg'ed kliemi fuq fommu, u j'abbrilhom kull ma nordnal. Min ma jag'tix widen g'al kliemi li huwa j'abbar f'ismi, jiena nitolbu kont talli jkun naqas. U jekk xi profeta jfettillu jg'id f'ismi 'wejje! li ma nkunx qabbadtu jg'id, jew inkella j'abbar f'isem allat o'ra, dan il-profeta jkun 'aqqu l-mewt.'

Salm

Responsorjali

Is-silta

li se sservina b'ala Salm Responsorjali hi me'uda minn Salm 95, Salm mag'ruf 'afna fost dawk li g'andhom id-drawwa 'elwa li jitolbu l-Brevjar tal-Knisja. Dan g'aliex Salm 95 jissejja' is-Salm Invitatorju, is-Salm li kull filg'odu kmieni jistedinna nibdew il-Jum tat-Talb tag'na. Jing'ad kuljum b'ala l-ewwel talba tal-Jum, dak li jifta' il-Bieb g'all-Brevjar tal-Iurnata.

Is-Salmi

huma t-Talb uffi jali tal-Knisja, u g'alkemm kull talb hu tajjed sakemm mag'mul bil-qalb u b'qima, xejn ma jisboq lis-Salmi g'ax dawn huma mnebb'in minn Alla nnifsu. Huma l-Kelmiet li l-Ispirtu s-Santu po!!a f'qalb David u Salmisti o'ra biex bihom jersqu lejH f'irkostanza. Hemm Salmi ta'petizzjoni g'al meta jkollna l-bjonn urlenti tal-g'ajnuna ta'Alla, hemm Salmi ta'tif'ir u radd il-'ajr, hemm Salmi ta'tag'lim... hemm Salmi g'al kull sitwazzjoni tal-ajja. &afna mis-Salmi jitolbu 'aqq kontra l-g'edewwa tag'na. B'g'edewwa l-Knisja ma tridx li a'na nifhmu nies o'rajn, xi proxxmu li jkun g'amliina l-'sara, imma x-xjaten li huma l-veri g'edewwa tag'na u li huma ferm iktar perikoluji mill-bnedmin.

Il-Brevjar

spi a f’idejn il-Presbiteri u n-nies ikkonsagrati b'alma huma l-patrijiet u s-sorijiet g'as-sempli i raluni li dari dawn biss kienu jafu jaqraw. Illum kul'add jaf jaqra, mela dawn is-Salmi g'andhom jirritornaw f’idejn il-poplu kif tenna l-Kon ilju Vatikan II u kif dejjem riedet il-Knisja. Il-Brevjar ma 'aditux il-Knisja minn idejn il-laj i imma spi a biss g'and il-qassisin e min'abba l-esilenzi ta-l-minijiet, li llum spi aw.

Fil-bidu

ta’ kull jum, dan is-Salm, Salm 95 jistedinna biex ma nwebbsux qalbna meta nisimg'u le'en il-Mulej. Alla jista’ jkellimna bil-Kelma tieg'u, imma wkoll bl-Istorja ta’ kull !urnata. G'alhekk hija f’waqtha din l-ammonizzjoni ta’ dan is-Salm kull filg'odu, g'ax 'afna drabi r-rigali tal-Mulej jilu g'andna mge|wra f’karti koroh, il-kontra tar-rigali tad-dinja. L-ewwel reazzjoni tag'na quddiem le'en il-Mulej, aktarx tkun ebbusija tal-qalb min'abba l-bija’ tal-mewt li jg'ammarr fina.

Jistedinna

wkoll dan is-Salm biex infa"ru l-Mulej u nroddulu 'ajr g'ax huwa l-Blata tas-Salvazzjoni tag'na. Din il-Blata hi Kristu li reb'ilna l-ajja ta’ Dejjem bil-merti tal-ubbidjenza tieg'u fil-Misteru tal-G'id li Huwa g'ex b’risq tag'na.

Imma

fuq kollox itenni biex, meta l-Istorja ma nifhmuhiex u ma tog'!obniex, ma nwebbsux qalbna b'alma g'amel l|rael f’Massah u Meribah, jew! postijiet fid-dejert, meta kienu bil-g'atx u sabu l-ilma li kien morr. Kollox kien jg'idilhom li Alla nsihom u ddispraw. Dan hu li jilrilna meta ninterpretaw dak li ng'addu minnu bir-ra!uni tag'na. Fil-fatt ikun satana li jinterpretalna l-Istorja biex ixewwixna kontra l-Mulej.

In-Nisrani

dejjem jistaqsi: “Xi jrid jg'idli l-Mulej b’dan kollu?” Issa jew imbag'ad se jir ievi r-risposta u jasal il-waqt meta jinduna li qaddisa hija triq il-Mulej. L-Istorja tg'allimna li kollox huwa mkebbeb fil-Misteru tal-G'id. L-G'id = mewt u ajja, mog'dija mill-mewt g'all-ajja dejjem iktar sabi'a. Din hi l-opra ta’ Alla, il-pro ess tieg'u. l|rael dam erbg'in sena fid-dejert biex fehem dan.

Ritornell:

Isimg'u le'en il-Mulej, u la twebbsux qalbkom.

Salm
95

Ejjeu, 'a nfa"ru bl-hena l-Mulej,

'a ng'ajtu bil-fer' lill-blata
tas-salvazzjoni tag'na!

Nersqu quddiemu b'g'ana ta' radd il-'ajr,

ng'annulu b'g'ajat ta' fer'.

Ejjeu inqimuh u ninxte'tu quddiemu,

g'arkupptejna quddiem il-Mulej li 'alaqna!

G'aliex hu Alla tag'na,

u a'na l-poplu tal-merg'a tieg'u u
n-nag'a! tieg'u.

M'hux li kontu illum tismg'u le'nu!

"La twebbsux qalbkom b'al f'Meriba,

b'al dakinhar f'Massa, fid-dejert,

meta l'arrbuni u ttantawni missirijietkom,

g'alkemm raw dak li jien g'amilt.

It-Tieni Qari

&afna ja'sbu li jekk jimxu wara l-Mulej se jkollhom triq iktar difi li milli kieku jimxi wara d-dinja. Min qalilhom dan? Hija r-relijozità naturali li ta'seb li iktar kemm tbat hawn iktar tgawdi wara. Dan mhux il-Kristjanejmu. Il-Kristjanejmu huwa A'bar Tajba g'all-bniedem. Il-Missier bag'at lil Ibnu fid-dinja mhux biex ijid il-pis fuq spallejn il-bniedem imma biex je'lsu mill-jasar tieg'u li ma j'allihx jg'ix &ajja 'ielsa u fis-sliem. Min jimxi wara l-Mulej jimxi fis-Sliem g'ax Kristu huwa s-Sliem tag'na. Hu veru li se jiltaqa' ma ta'bit u persekuzzjoni min'abba l-Im'abba li jkollu lejn il-Mulej. Imma 'ares lejn in-nies tad-dinja li jg'ixu bla tama u bla sigurtà g'ax Alla mhux Missierhom.

San Pawl jg'idilna biex ma ninkwetaw ru'na b'xejn. Kollox jinsab f'idejn il-Missier u dawk kollha li intellqu f'idejH bil-Fidi kollha skoprew li kollox jispi a tajjeb. Fid-dejert l'rael skopra li Alla jipprovdi. F'kull sitwazzjoni jipprovdi.

Hawn, Pawlu donnu jag'ti parir li jkun a'jar li bniedem ma jiljewwilx biex tassew il-Mulej ikun l-ewwel f'kollox. Dan hu qari kontroversjali, imma bnadi o'ra Pawlu jfa'ar il-'ajja mill-ewla fil-Mulej u jxebbahha mar-relazzjoni bejn Kristu u l-Knisja tieg'u. Dak li Pawlu jrid jg'idilna hu li miskin il-bniedem li Kristu mhux fl-ewwel post g'alih g'ax b'hekk biss jista' jgawdi l-'ajja ta' Dejjem 'la minn hawn. Naturalment i-familja tista' tkun idolu g'al 'afna. Dan ftit jammettuh, imma jekk nippreferu l-familja g'al Kristu nkunu qed nag'mlu 'sara lilna n'fusna g'ax il-'ajja ming'and Kristu tilik u mhux mill-familja.

Bi Kristu fin-nofs, il-familja tistag'na u ssir Knisja Domestika. Anzi illum il-Knisja fehmet kemm hija g'olja u qaddisa il-vokazzjoni tal-familja numeru|a li titlob flimkien u timxi flimkien fit-ftitxija u l-iskoperta dejjema tal-Im'abba tal-Missier murija fi Kristu esù.

Qari
mill-Ewwel Ittra ta' San Pawl Appostlu lill-Korintin. 7, 32-35

&uti, jiena rridkom bla 'sibijiet. Ir-ratel mhux mill-ewwe!, 'siebu fil-'wejje! tal-Mulej, jilifieri, kif jog'lob lill-Mulej. Min hu mill-ewwe!, 'siebu fil-'wejje! tad-dinja, jilifieri, kif jog'lob lil martu, u hu mifrud fih innifsu.

Hekk ukoll il-mara mhix
mi||jeww!a u x-xebba 'siebhom fil-'wejje! tal-Mulej, jilifieri, biex ikunu
qaddisa f'!isimhom u f'ru'hom. I|da l-mara mi||jeww!a 'siebha fil-'wejje!
tad-dinja, jilifieri, kif tog'!ob lil |ew!ha.

Dan qieg'ed ng'idhulkom
g'all-lid tag'kom, mhux biex inxeckillkom, i|da g'all-lid tag'kom u biex tg'ixu
marbutin mal-Mulej bla tixrid ta' mo".

Evan!elju

Alla
|amm kuntatt mal-bniedem u qatt ma 'alieh g'al ri'u. Meta bag'at lil Ibnu, tana kollox, u f'’lbnu
wriena dak kollu li seta jurina dwaru nnifsu.
Ma baqag'lu xejn x’jurina li jista’ jifil'u l-mo" tal-bniedem.

Fi
Kristu, il-Missier jissorprendina u 'afna jibqg'u mistg'a!ba waqt li o'rajn
iwebbsu qalbhom u jirrabjaw. Huma dawk
li ma jag'tux kas, li ma jisimg'ux li jibqg'u bierda u qisu ma !ara xejn
quddiem il-Misteru ta’ Kristu. Imma dawk
li jisimg'u, jit'awdu g'all-ewwel g'ax Kristu j'ott dak li tkun drajt bih biex
jag'ti 'wejje! !odda, g'arfien !did u l-ilma bla tog'ma tieg'ek ibiddilulek
f'’inbid !did tal-festa.

Fil-Van!elu
tal-lum, Kristu juri ru'u b'ala wie'ed li g'andu setg'a fuq ix-xjaten u l-'a|en
kollu. Illum a'na ng'idu: “Fejn se
tispi a l-Knisja? Tant nies qed jo'or!u
minnha fl-Ewropa u anke f'’pajji|na stess.”
Imma min jemmen tassew fil-qawwa tal-Mulej esù, jinkedd iva, imma ma
jinkwetax dwar il-futur g'ax Kristu g'andu setg'a fuq kull 'a|en. Anzi x-xjaten
stess jag'tu xhieda fuqu li hu Bin Alla u jikorbulu biex ma ja'qarhomx.

Kristu
g'adu jke i x-xjaten min-nies sal-lurnata tal-lum. Kemm nies qeg'din fil-kumbattiment
tal-konverljoni b'alissa! Il-fama ta’

Kristu tibqa' g'al dejjem g'ax hu &aj u hu jitqabad favur il-bniedem kontra dawk li jridu jkaxkruh lejn it-telfiet ta' dejjem.

Versett:

Hallelujah. Il-pre etti tieg'ek, Mulej,
iferr'u l-qalb, il-kmandament tieg'ek idawwal il-g'ajnejn. Hallelujah.

Qari

mill-Evan!elju ta' San Mark. 1, 21-28

U da'lu Kafarnahum.

Malajr, f'jum is-Sibt, da'al fis-sinagoga u qag'ad jg'allo. In-nies baqq'u mistag'! bin bil-mod tat-tag'lim tieg'u, g'ax beda jg'allimhom b'al wie'ed li g'andu s-setg'a, u mhux b'all-kittieba.

Mela jkun hemm

fis-sinagoga tag'hom ra!el bi spirtu 'ajin u qabad jg'ajjat u jg'id:
"A'na x'g'andna x'naqsmu, esù ta' Nazaret? ejt biex teqridna? Jien naf min int: 'Il-Qaddis ta' Alla'." Imma esù kmandah:
"Iskot," qallu, "u o'ro!
minnu."

Mbag'ad l-ispirtu 'ajin

lir-ra!el beda j'abbtu 'afna, g'ajjat g'ajta kbira u 'are! minnu.

U lkoll stag'!bu, u

bdew jistaqsu lil xulxin u jg'idu: "Dan x'inhu? X'tag'lim !did mog'ti bis-setg'a! Sa lill-ispirti 'jena jikkmanda, u huma joqog'du g'alih!" U l-fama tieg'u malajr xterdet ma' l-in'awi kollha tal-Galilija.